

2008RGW9

Verslag van de startbijeenkomst van de commissie nieuwe Wet ruimtelijke ordening op 19 november 2007 van 17.15 uur.

Voorzitter: de heer J.W.R. van Lunteren
Aanwezig: E.R.M. Balemans, mevr. D. van Cooten, mevr. drs. R.K. Dik-Faber, mevr. drs. N.M. van Gemert (vanaf 17.45 uur), H. Jungen, J. Kloppenborg, drs. R.W. Krol, J. van de Lagemaat, ir. R.J. Martens, drs. H. Schoen, mevr. ir. A.A. Swets, drs. W. Vos en R.E. de Vries.
Afwezig: de heer ir. M. Snyders en mevrouw drs. C. Verkleij-Torenbeek.

1. Opening

De voorzitter opent deze startbijeenkomst van de commissie-nWro (nieuwe Wet ruimtelijke ordening). Bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Verkleij.

Bij de voorbereidingen is geconcludeerd dat er een zeer actieve commissie moet komen voor het regelen van talrijke zaken. Dat is meer dan in het aanvankelijk voorgelegde werkschema staat. Het is de bedoeling dat op 10 december via een workshop kan worden bekeken of de uitgangspunten duidelijker geformuleerd kunnen worden. Na de bespreking van de werkwijze wordt het plan van aanpak besproken.

2. Inleiding door gedeputeerde Krol over de samenwerking tussen Gedeputeerde Staten en Provinciale Staten bij de invoering van de nWro.

Gedeputeerde Krol: Dit is een uniek proces waarin zeer vitale onderdelen van het provinciaal beleid aan de orde komen. Er zijn weinig andere onderwerpen waarbij de provincie zo duidelijk aanwezig is op het terrein van de ruimtelijke ordening. In politiek opzicht moet bedacht worden hoe daarmee moet worden omgaan en wat het provinciale belang is. Gaat het met of zonder verordening? Hoe zetten we het op papier en hoe bediscussiëren we het?

Er moeten enkele zeer stevige keuzes gemaakt worden. Zo moet het streekplan opnieuw Wro-proof gemaakt worden. Er moet een algemene beleidslijn gemaakt worden en iets dergelijks geldt ook voor de uitvoering. Politieke vragen of de provincie al dan niet tot een verordening wil komen zijn direct aan de orde. Als de commissieleden het ontwerp voor de beleidslijn en de uitvoering hiervan met elkaar hebben gedeeld, gaan zij dan ook gezamenlijk verder en gaat deze commissie dan haar verantwoordelijkheid voor de samenleving oppakken? Het is beslist een uitdaging om te komen tot dat ene doel: helder, stevig, duidelijk geformuleerd provinciaal beleid voor de invulling van de ruimte.

De provincie heeft daarin een heel duidelijke rol, waarop zij kan worden aangesproken. De provincie zit in het Groene Hart. Bij de woningbouw is de provincie op een aantal terreinen nu echt aan zet en dat vraagt heldere en vooral stevige keuzes.

3. Presentatie nieuwe Wet ruimtelijke ordening.

De heer Vos geeft een Powerpoint-presentatie van de belangrijkste veranderingen en wetswijzigingen voor het streekplan

Het streekplan valt in de structuurvisie. De huidige wet gaat ervan uit dat er een hogere overheid is en een lagere overheid. Voorts stelt de hogere overheid de visie vast; de lagere overheid maakt streekplannen die moeten voldoen aan wat daarover in de visie van de hogere overheid staat. Die visie is dus leidend voor streekplannen. De plannen die de gemeenten maken, moeten voldoen aan wat er in het streekplan staat.

In de nieuwe Wet ruimtelijke ordening wordt over één overheid gesproken, bestaande uit drie naast elkaar staande 'instellingen': het rijk, de provincies en de gemeenten. De gemeenten, provincies en het rijk zijn elk verantwoordelijk voor wat oppakken. De nieuwe wet heeft een eigen, volwaardig pakket aan juridische instrumenten om bezwaren te maken. Een en ander is in plan van aanpak te lezen.

Tot 1 juli 2008, de datum waarop de nWro naar verwachting in werking zal treden, moet de commissie er naartoe werken zo scherp mogelijk te kunnen definiëren waar de provincie voor staat en waar zij voor gaat. Wat zijn de provinciale belangen, waarmee zijn die gediend en wat vereisen ze? De gemeenten hebben daar ook belang bij.

Schaderegeling achteraf wordt vervangen door voorafgaande schaderegeling. In de nieuwe wet wordt ervan uitgegaan dat de provincie haar instrumenten zo veel mogelijk aan het begin van het traject inzet.

Op vooroverleg met gemeenten wordt in de nieuwe wet zeer veel nadruk gelegd. Dat betekent in het algemeen dat er binnen de provincie drie sporen worden benoemd die de commissie moet gaan bewandelen tussen nu en 1 juli 2008. Het eerste spoor is het ambtelijk spoor. Via het tweede spoor moet het ambtelijke voorwerk bestuurlijk behandeld en vastgesteld worden. Afstemming in het overleg met gemeenten en waterschappen is het derde spoor. De gemeenten zullen heel benieuwd zijn naar de manier waarop de provincie de provinciale plannen vaststelt. Zij zullen daarover willen meepraten. Dat gebeurt dan via het derde spoor.

Er zijn plannen om alle gemeenten te bezoeken om ambtenaren en besturen te vertellen wat de provincie wil en te horen wat ze daarvan vinden. Via workshops in het voorjaar van 2008 moet worden bekeken hoe dat door de gemeenten wordt gevoeld en of de afbakening tot een heldere taakverdeling leidt

Het resultaat wordt gevormd door twee documenten. De uitvoering van de beleidslijnen is een toelichting bij de omvorming van het streekplan. Daarin wordt de gemeenten duidelijk gemaakt op welke manier de provincie Utrecht de bestuursvisie wil bijstellen om vorm te geven aan het provinciaal belang. In de beleidslijn van Provinciale Staten staat bij welk provinciaal belang en op welke manier en met welke instrumenten door de Staten gewerkt kan worden. De beleidslijn geeft bij de uitvoering het traject aan en de instrumenten die daarvoor gekozen kunnen worden.

Mevrouw Van Cooten vervolgt de presentatie met een toelichting op zaken die aangemerkt kunnen worden als nationaal belang en hoe deze invloed hebben op de provincies en de gemeenten. Voor de zaken die kunnen worden aangemerkt als nationaal belang kan een aantal instrumenten worden ingezet die doorwerken naar de provincie en de gemeenten. Deze instrumenten zijn:

- communicatieve instrumenten (het bestuurlijk overleg)
- financiële instrumenten (subsidies)
- juridische instrumenten (wet- en regelgeving)
- AMvB's voor doorwerking Nota Ruimte (de rechtstreeks werkende en de instructie AMvB. De laatste draagt de provincie op een verordening te maken. De vraag is dus niet meer of er een verordening komt, maar welke verordening er komt, bijvoorbeeld voor de bescherming van de groene kwaliteit of bundeling van de rode gebieden.)
- instrumenten voor de uitvoering (het Rijk heeft hiervoor een gemeenschappelijk ontwikkelingsbeleid ingesteld)

In een streekplan staan richtinggevende beleidsuitspraken die doorwerken in de gemeentelijke bestemmingsplannen. Als gemeenten hieraan niet voldoen wordt goedkeuring onthouden.

Er zijn enkele randvoorwaarden vastgesteld. Daarnaast is een aantal categorieën benoemd, waarvan er enkele de mogelijkheid bieden al dan niet via de RO-lijn te stimuleren, faciliteren, adviseren, subsidiëren enz. De categorie van het provinciaal belang betreft de inzet van de instrumenten van de nieuwe Wro voor beleidsontwikkeling, beleidsdoorwerking en beleidsuitvoering.

De beleidsontwikkeling heeft betrekking op het streekplan, dat onderdeel wordt van de structuurvisie. Daarin moet worden aangegeven hoe het toekomstige beleid wordt uitgevoerd. Belangrijk is dat de gemeenten straks niet meer gebonden zijn aan de structuurvisie.

De beleidsdoorwerking kan vooraf door bestuurlijk en het ambtelijk vooroverleg en aanwijzingen. Als het vooroverleg niet tot het gewenste resultaat leidt, kan de provincie een zienswijze indienen. Als de gemeente die naast zich neerlegt, kan de provincie het besluit blokkeren of beroep instellen. Daarbij moet worden aangegeven waarom de andere instrumenten niet zijn gebruikt. De commissie Oosting heeft geadviseerd de mogelijkheid van blokkering uit de wet te halen.

De doorwerking kan de provincie ook zelf bewerkstelligen met de vaststelling van een plan dat vergeleken kan worden met de huidige artikel 19-procedure.

Nieuw is ook dat de provincie, net als de gemeente, een voorkeursrecht kan vestigen en kan besluiten tot onteigening.

4. Discussie over de taak en werkwijze van de commissie.

De heer Van de Lagemaat vraagt zich af of gemeenten ook specifieke instrumenten hebben voor hun duurzame belangen, zoals de provincie die heeft inzake haar duurzame belangen.

Mevrouw Van Cooten gaat ervan uit dat de doelstellingen helder zijn. In de toekomst zal moeten blijken wat er onder 'een duurzaam belang' moet worden verstaan.

Als een gemeente stelt dat dit of dat zijn belang is, kan de gemeente dat zelf vastleggen in het ontwerpbestemmingsplan. Als de provincie daar anders over denkt, dan heeft de provincie de mogelijkheid die gemeentelijke zienswijze over te nemen of naast zich neer te leggen. Uiteindelijk kan de rechter daarover een uitspraak doen. Dat is ook een nieuw element in de nWro.

In de nWro wordt ervan uitgegaan dat de overheden elkaar dan bij de rechter treffen. Daarom heeft de provincie tot taak een en ander goed te regelen. De nadruk ligt er dan ook op dat de provincie de zaken vooraf goed regelt.

De heer De Vries verwijst naar de aanwijzing van de provincie Zuid-Holland aan de gemeente Leiden inzake de Rijn-Gouwelijn.

Mevrouw Van Cooten weet dat die aanwijzing nog niet is gegeven. Zuid-Holland heeft met het oog op de nWro gemeld een inpassingplan te maken voor de Rijn-Gouwelijn. Alleen dat ene stukje door Leiden wil het gemeentebestuur van Leiden niet. Leiden ziet dat als de aanleg van een mijnenveld midden door de gemeente. Zuid-Holland heeft toen gesteld voor het hele traject een plan te maken.

Wethouder Krol merkt op dat Zuid-Holland geen aanwijzing heeft gegeven, maar wel heeft aangekondigd na 1 juli 2008 een provinciaal tramplan te zullen maken.

De problematiek inzake die Rijn-Gouwelijn speelt zich ook af op het niveau van het Groene Hart waarvoor nog een gezamenlijke structuurvisie moet komen. Men verwacht dat het Rijk net zo lang gaat redeneren dat het Groene Hart onder de AMvB-verordening voor de open ruimte zal vallen.

Het is niet verstandig zaken te willen regelen als een beleid ontbreekt omdat dan alle andere mogelijkheden gelijk van tafel gaan. Lagere overheden zullen zich bovendien afvragen waarom ze nog verder zullen aandringen op goed bestuurlijk overleg als alles al van bovenaf wordt geregeld.

Mevrouw Van Cooten merkt op dat de activiteiten in de beleidslijn niet in conflict mogen komen met provinciale belangen. Op het moment waarop je ter bescherming van het landelijk gebied, ook de intensivering van het stedelijk gebied gebruikt, kom je in conflict met het provinciaal belang.

Wethouder Krol legt uit dat beleidsarm of beleidsneutraal eigenlijk betekent dat je geen wijzigingen wenst aan te brengen in een streekplan waarover je al met elkaar uitgediscussieerd bent. Als je wel een beleidswijziging wenst, zou je vrij snel een nieuwe structuurvisie moeten maken.

De heer Martens vindt het uitgangspunt dat je het oude streekplan overneemt, nog niet zo gek.

Wethouder Krol merkt op dat het huidige streekplan straks de structuurvisie wordt, met daaraan een aantal beduidende stukken. Er worden geen grote nieuwe keuzes gemaakt, want die zijn pas in 2004 gemaakt. Er kunnen vraagstukken zijn die niet meer beleidsneutraal zijn blijven hangen in de oude, inmiddels onterecht geworden uitgangspunten van het streekplan. Daarvoor moeten nieuwe keuzes gemaakt worden. Het Groene Hart is een evident voorbeeld waarmee niet beleidsneutraal bewogen kan worden. Als men werkelijk met z'n drieën (dus gemeente, provincie, rijk) iets gaat doen, zal dat niet beleidsneutraal zijn. Dat moet dan toch geïncorporeerd worden in de provinciale structuurvisie. Vervolgens komt de vraag of het hele grondgebied van de provincie Utrecht dan beleidsneutraal moet zijn, behalve het Groene Hart. De conclusie zal zijn dat er eigenlijk een integraal ruimtelijk beleid voor de hele provincie moet zijn. Dus het is te voorzien dat na 1 juli 2008 weliswaar de eerste structuurvisie bij deze commissie zal zijn, maar dat er dan vrij snel doorgeschakeld zal moeten worden naar een volwaardige structuurvisie. Daarmee is niet uit te sluiten dat deze nieuwe Wro-commissie ook na 1 juli 2008 nog wel iets te doen hebben.

De heer Balemans stelt voor dat de commissie zich op dit vraagstuk richt en bekijkt of daarover een advies uitgebracht kan worden.

Wethouder Krol zegt dat de commissie in principe na 1 juli 2008 kan doorgaan. De ambtelijke voorbereiding zal uitgaan van de overgangsbepalingen van het streekplan naar de structuurvisie. In gedachten moet de commissie daarmee wel rekening houden bij raming van de nodige financiën en bij de bemensing van de commissie.

De voorzitter verwijst naar het schema op bladzijde 4 van plan van aanpak staat. De daar genoemde termijn tot 8 januari 2008 is te kort om tijdig de stukken bij GS te krijgen. Het idee is dus om dat meer in gezamenlijk te doen. Hoe dat ingevuld kan worden, wordt nog nader besproken.

Mevrouw Van Cooten zegt dat provincies met verouderde streekplannen ervoor kiezen nu een nieuwe structuurvisie te maken of een interimstructuurvisie te maken. Ook zijn er provincies die nog doende zijn hun laatste omgevingsplan vast te stellen onder de huidige wetten. Er zijn verschillende manieren hoe daarmee omgegaan kan worden. Op Friesland en Limburg na hebben de provincies ervoor gekozen hierover afspraken te maken met hun gemeenten en dan wordt een en ander door die gemeenten uitgevoerd. Als het eventueel nodig zou zijn, dan zouden ze wel een instrument kunnen inzetten. Overijssel gaat daarin het verst door een integrale omgevingsvergunning op te stellen.

De voorzitter zegt dat verschillende provincies werken op wijze die vergelijkbaar is met de Utrechtse.

De heer Martens: Maakt de uitvoering van de beleidslijnen de zaak niet lastiger?

Mevrouw Van Cooten verwacht dat, gelet op het feit dat het hele traject in gezamenlijkheid wordt opgesteld, dit niet tot problemen hoeft te leiden.

De heer Vos vindt het logisch dat er een parallel optreedt. Je zult eerst gezamenlijk de discussie over de beleidslijnen moeten voeren. Dat gaat in dit schema niet goed. Voordat de uitvoering van de beleidslijn geïntensiveerd gaat worden, moet bekend zijn wat de beleidslijn is, en of dat in gezamenlijkheid gedaan kan worden. Dat zal wellicht niet allemaal kunnen, maar het is niet denkbaar dat dit wel te verkrijgen is met een discussie. De kern van de vraag is vastgesteld. Datgene wat is vastgesteld heeft gewoon een beeld van een beleidslijn nodig om een zinvolle discussie te voeren over de uitgangspunten van die beleidslijn.

De heer Schoen zegt dat er bij de uitvoering van de beleidslijn op het eind nog tijd over is. Dan kunnen er nog andere zaken behandeld worden.

De heer Balemans vraagt wie zich bezighoudt met de uitvoering van de beleidslijn. Daarover moeten alle commissieleden nadenken.

De voorzitter antwoordt dat dit in eerste instantie een taak is voor de ad-hoccommissie.

De heer Balemans stelt dat in principe kan gezegd kan worden dat als dit nu in de ad-hoccommissie wordt behandeld, dit dan niet in het debat aan de orde komt. Hoe wordt straks degene geïnformeerd die het woord voert in het finale debat? Daarover moet nog nagedacht worden.

De voorzitter zegt dat de leden van de commissie zich straks wel in het debat moeten kunnen vinden. Hierover moet nog wel nagedacht worden.

De heer Balemans merkt op dat bij een parlementaire onderzoekscommissie de leden zich binden aan de inhoud van het stuk dat die commissie naar voren brengt. Vervolgens hebben die leden later het recht bij een stemming conform dat stuk te stemmen, dus eigenlijk tegen alle andere wensen die later worden ingediend of men volgt het fractiebeleid. Het gaat er om wanneer er informatie aan fractiegenoten verstrekt kan worden.

Wethouder Krol vindt het voorstelbaar dat het niet onverstandig is om fractiegenoten te laten meedenken over wat in deze commissie wordt bedacht. Er komen echter wel strategische vragen aan de orde die politiek relevant zijn voor elke politieke club die hier aanwezig is. Tussentijdse terugkoppeling naar de achterban is dus zeker een zaak om mee te nemen bij de bespreking van strategische vragen die hier aan de orde komen.

De heer Kloppenborg noemt als voorbeeld de commissie Bouwstagnatie. De leden zaten daarin niet als vertegenwoordigers van hun fractie; maar wel konden de leden hun fractie laten weten waarover in de commissie wordt gesproken.

De voorzitter zegt dat dit punt in de volgende vergadering nog aan de orde komt.

De heer Martens zegt dat de algemene status van het stuk zojuist al is genoemd. Wat moet hierover vandaag nog gezegd worden en wanneer gaat de commissie ermee verder?

De heer Balemans merkt op dat er conform de principe-uitspraak van Provinciale Staten nog de vraag is of er een verordening nodig is.

De voorzitter zegt dat het nog de vraag is of daarover nog gediscussieerd moet worden. Voorts moet nog steeds besloten worden hoe de commissie nu verder zal gaan. Dat is iets dat nu wel aan bod moet komen.

Wethouder Krol meldt dat er elementen van de verordening komen. Daarbij kan de commissie het laten. Voor die stukken waarmee wat gedaan moet worden, wordt wat gedaan. Dat is dus een politieke vraag die dan beantwoord moet worden.

De voorzitter oppert dat als er geen verplichting komt later kan worden besloten dat wel of niet te doen. Hierover moet dus wel overeenstemming zijn. Er moet wel een richting bepaald worden. Hij stelt de commissie voor tijdens zijn afwezigheid vanwege ziekenhuisopname de heer Balemans als plaatsvervangend voorzitter te kiezen voor de komende vergaderingen van de commissie.

De heer Balemans stemt hiermee in.

De voorzitter sluit de vergadering.

(Einde van de vergadering om 18.22 uur.)